

ẢNH HƯỞNG CỦA GIÁ XĂNG DẦU ĐẾN NỀN KINH TẾ VIỆT NAM

IMPACTS OF PETROL PRICES ON THE ECONOMY OF VIETNAM

Mai Thị Tú Ân

Sinh viên Lớp KE18D01 – Trường ĐHXD Miền Tây

Email: maithituanke18d01@mtu.edu.vn

ĐT: 0769 373 387

HDKH: TS. Trịnh Thị Thanh Hương

Khoa Kinh tế - Trường ĐHXD Miền Tây

Email: trinthithanhhuong@mtu.edu.vn

Điện thoại: 0776 928 999

Ngày nhận bài: 01/6/2022

Ngày gửi phản biện: 02/6/2022

Ngày chấp nhận đăng: 14/6/2022

Tóm tắt:

Xăng dầu là nhiên liệu quan trọng không chỉ trong giao thông vận tải mà còn trong sản xuất, thương mại và đời sống dân sinh. Thời gian qua, giá xăng dầu tăng mạnh đạt mức kỷ lục đã tác động mạnh mẽ đến nền kinh tế quốc dân nói chung và sản xuất, tiêu dùng nói riêng. Bài viết trình bày về tình hình biến động giá xăng dầu, các ảnh hưởng của giá xăng dầu đến nền kinh tế và các giải pháp khắc phục hạn chế của Nhà nước.

Từ khóa: Xăng dầu, ảnh hưởng của giá xăng dầu đến nền kinh tế.

Abstract:

Petrol is an important fuel not only in transportation but also in daily machinery operation. On November 1st, 2021, the Government issued Decree No. 95/2021/ND-CP increasing the time to regulate petrol prices to 3 times a month. In the past time, the sharp increase in gasoline prices to a record level has had a strong impact on the national economy in particular and the international economy in general.

Keywords: Petroleum, impact of petrol prices on the economy.

1. Đặt vấn đề

Xăng dầu là nhiên liệu cần thiết cho các phương tiện, giúp con người trong lưu thông, đi lại. Xăng dầu cũng là nhiên liệu dùng cho máy móc trong sản xuất, gián tiếp tạo ra của cải vật chất cho xã hội. Giá xăng dầu ngày càng tăng đã gây ảnh hưởng không nhỏ tới nền kinh tế, nhất là trong bối cảnh kinh tế Việt Nam chịu tác động nặng nề bởi dịch bệnh Covid-19 những năm gần đây.

Tác giả nghiên cứu và trình bày về biến động giá cả, nguyên nhân, các mặt ảnh hưởng và các biện pháp hỗ trợ của Nhà nước đối với việc tăng giá xăng dầu, đồng thời khuyến nghị giải pháp hỗ trợ khắc phục ảnh hưởng xấu.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tổng quan về xăng dầu

2.1.1. Khái niệm

Theo Khoản 2 Điều 1 Nghị định số 95/2021/NĐ-CP ngày 01 tháng 11 năm 2021 của Chính phủ ban hành về “sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 83/2014/NĐ-CP ngày 03 tháng 9 năm 2014 về kinh doanh xăng dầu” định nghĩa: “Xăng dầu là tên chung để chỉ các sản phẩm của quá trình công nghệ chung cất, chế biến dầu thô, chất thải và các nguyên vật liệu khác để tạo ra các sản phẩm dùng làm nhiên liệu, bao gồm: xăng, nhiên liệu diezen, dầu hỏa, dầu madút, nhiên liệu hàng không, nhiên liệu sinh học và các sản phẩm khác dùng làm nhiên liệu, không bao gồm các loại khí hóa lỏng và khí nén thiên nhiên.” [2]

2.1.2. Phân loại

Xăng gồm 2 loại chính:

- Xăng sinh học E5 RON 92: Là hỗn hợp của 95% xăng RON 92 (có chỉ số octan là 92, màu

xanh lá, mùi đặc trưng và có tỷ số nén dưới 9,5:1) và 5% ethanol – một loại phụ gia nhiên liệu thay cho chì để trộn vào xăng.

- Xăng RON 95: Có chỉ số octan là 95, màu vàng đất, mùi đặc trưng và có tỷ số nén trên 9,5:1.

Dầu gồm 2 loại chính:

- Dầu hỏa KO: Là hỗn hợp của các hydrocarbon lỏng không màu (nặng hơn xăng), gồm các loại dầu đốt, thường không màu, hoặc có màu tím.

- Dầu DO: Còn gọi là dầu Diesel, tồn tại ở dạng lỏng, trọng lượng nặng hơn xăng và dầu hỏa.

2.2. Giá xăng dầu và ảnh hưởng của việc tăng giá xăng dầu đến nền kinh tế

2.2.1. Tình hình biến động giá xăng dầu từ 01/01/2019-23/5/2022

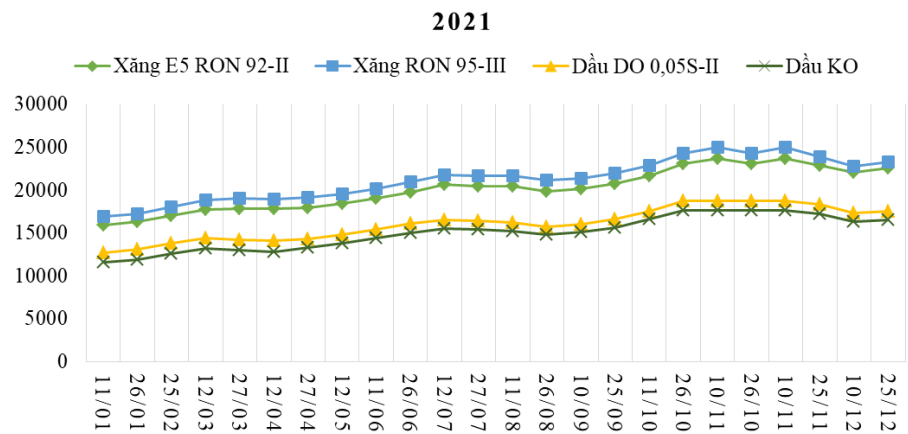
Năm 2019, giá xăng dầu tăng giảm đều nhau, trong khoảng thời gian so sánh, đây chính là năm biến động ít chênh lệch nhất.

Năm 2020, giá xăng dầu giảm mạnh có thời điểm là thấp nhất trong 15 năm qua, đạt mức kỷ lục.

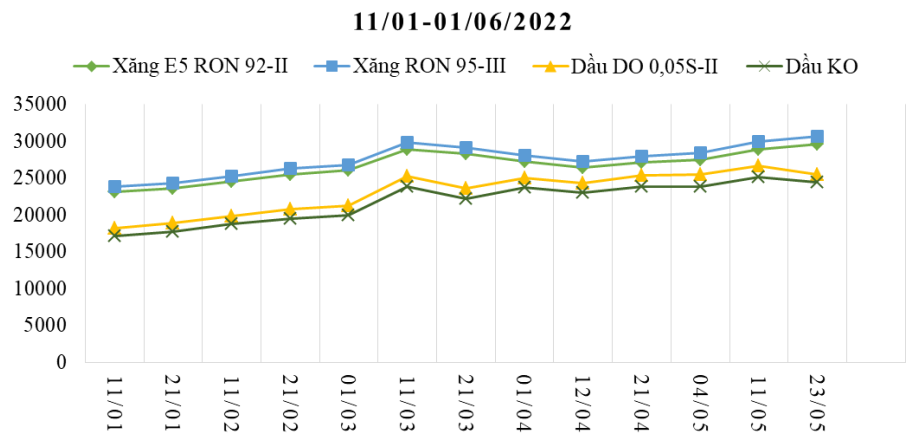
Năm 2021, giá xăng tăng đều, giảm rất ít và đây cũng là chuỗi khởi đầu cho mức tăng vượt bậc năm tiếp theo.

Năm 2022, từ đầu năm đến 23/05 đã có 13 lần điều chỉnh giá, trong đó có 10 lần tăng giá, riêng dầu KO là 9 lần, hiện đã vượt kỷ lục lần cao nhất trước đó là tháng 03/2022.

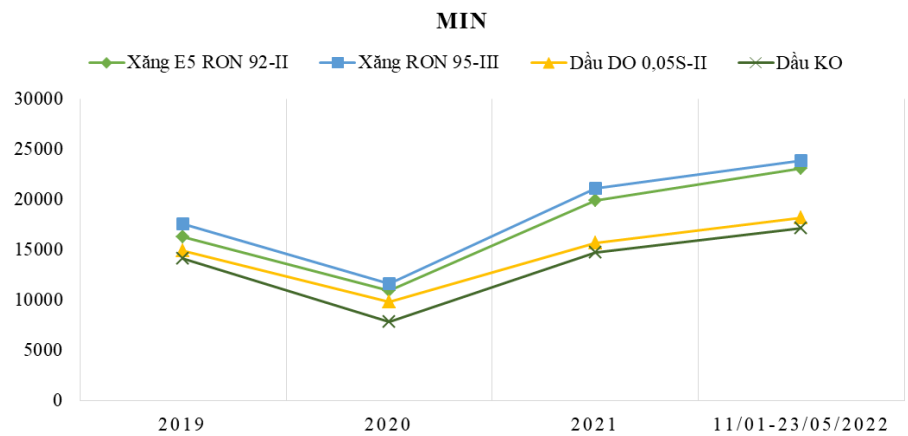
Để cụ thể hơn, tình hình biến động giá xăng dầu từ 01/01/2019-23/05/2022 được trình bày theo 2 năm gần nhất và so sánh 4 năm qua các biểu đồ đường sau đây (tổng hợp theo số liệu của Tổng công ty Dầu Việt Nam – CTCP (PVOIL)): [8]

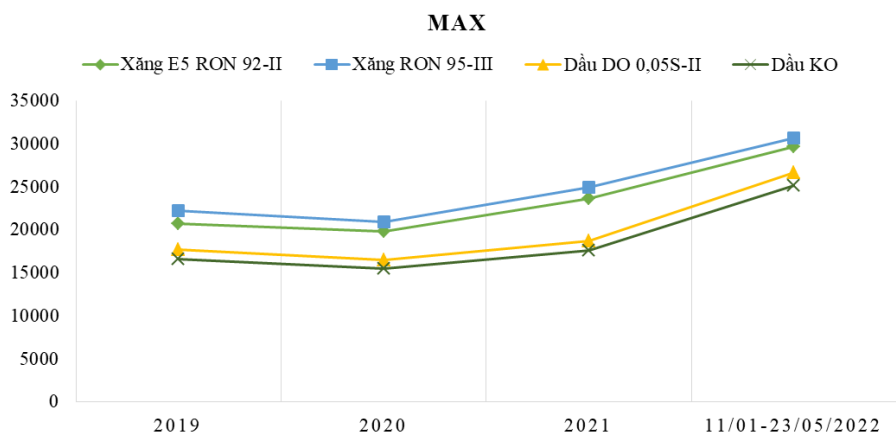
Hình 1. Biến động giá xăng dầu năm 2021.

Hình 2. Biến động giá xăng dầu 11/01-23/05/2022.

Hình 3. So sánh giá xăng dầu thấp nhất 2019-23/05/2022.

Hình 4. So sánh giá xăng dầu cao nhất 2019-23/05/2022.

2.2.2. Ảnh hưởng của việc tăng giá xăng dầu đến nền kinh tế

Đối với thế giới, cầu lớn hơn cung, các quốc gia có nền kinh tế mở chủ yếu xuất nhập khẩu gặp rất nhiều khó khăn, từ đó hình thành nên lạm phát khi phải tăng giá cả nguyên vật liệu, hàng hóa vượt mức bình thường, ít nhất là trong nhiều thập niên. Đặc biệt trong bối cảnh khi cả thế giới đang dần hồi phục kinh tế sau đại dịch thì việc tăng giá xăng dầu lại là một cản trở lớn cho quá trình hồi phục này.

Cụ thể hơn, đối với nước ta, theo ông Nguyễn Bích Lâm, nguyên Tổng cục trưởng Tổng cục thống kê (GSO) năm 2021 đã cho biết: “Kinh tế Việt Nam phụ thuộc nhiều vào nguyên vật liệu nhập khẩu từ bên ngoài, với tỷ lệ chi phí nguyên vật liệu nhập khẩu trong tổng chi phí nguyên vật liệu của toàn nền kinh tế là 37%. Khi giá xăng dầu thế giới tăng sẽ làm tăng giá nguyên vật liệu nhập khẩu và nguyên vật liệu trong nước.” Theo các chuyên gia kinh tế, chi phí nhiên liệu xăng, dầu chiếm khoảng 40% giá thành vận tải. Do đó,

người tiêu dùng dù mới được hưởng chính sách giảm VAT từ 10% xuống còn 8% nhưng với tình hình này lại là lợi bất cập hại.

Những năm qua, ngành du lịch đã phải ngưng hoạt động, doanh thu ở mức âm, hiện tại đã là thời điểm có thể khôi phục ngành du lịch, song, giá nhiên liệu tăng kéo theo chi phí di chuyển bằng các phương tiện như xe máy, ô tô, thậm chí ngành hàng không là máy bay cũng khiến cho người dân ngại chi tiền cho khoản này mà chỉ tập trung vào cải thiện thu nhập.

Năm 2021, nhập siêu từ các sản phẩm xăng dầu đạt khoảng 6,3 tỷ USD. Trải qua 5 tháng đầu năm 2022, có thể thấy nhập siêu xăng dầu vẫn tiếp diễn lâu dài.

Ông Nguyễn Bích Lâm phân tích: “Giá xăng dầu tăng không chỉ tác động làm tăng giá thành sản phẩm hàng hóa và dịch vụ, mà còn trực tiếp làm tăng chỉ số giá tiêu dùng (CPI), ảnh hưởng đến thu nhập và chi tiêu của người dân. Giá xăng dầu tăng 10% làm cho chỉ số CPI tăng 0,36 điểm phần trăm. Bên cạnh đó, chi

tiêu cho xăng dầu chiếm 1,5% trong tổng tiêu dùng cuối cùng của hộ gia đình. Khi giá xăng dầu tăng cao, hộ gia đình sẽ cơ cấu lại và cắt giảm một phần chi tiêu, điều này làm giảm tổng cầu của nền kinh tế.”

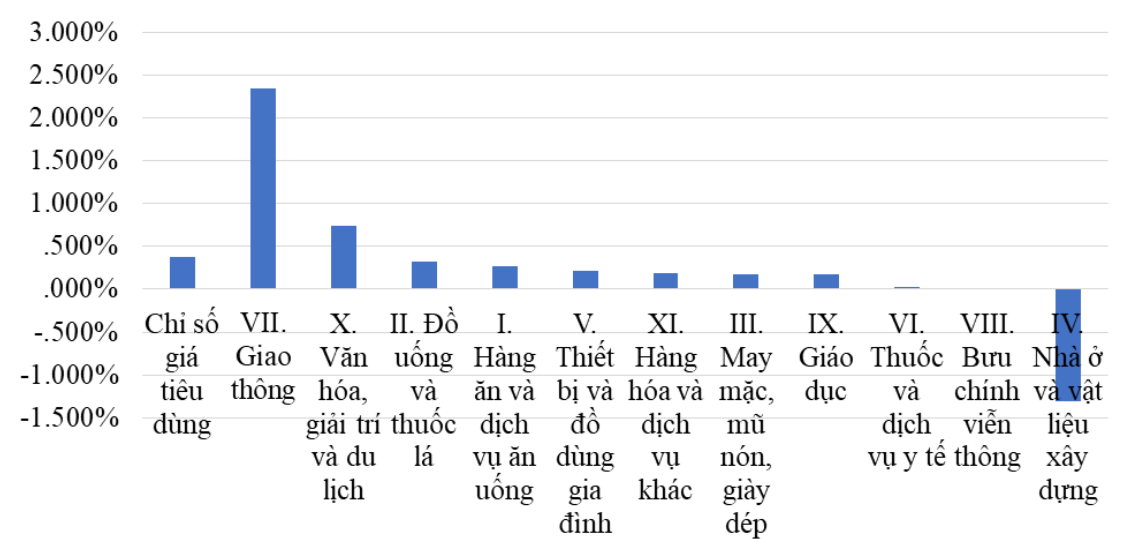
Dựa theo số liệu của Tổng cục thống kê, chi tiết như sau: [7]

Bảng 1: Tốc độ tăng giảm CPI tháng 05/2019-2022

(Đơn vị tính: %)

Nội dung	2019	2020	2021	2022
CPI tháng 5 so với tháng 4	0,49	-0,03	0,16	0,38
CPI tháng 5 so với tháng 5 năm trước	2,88	2,40	2,90	2,86
CPI tháng 5 so với tháng 12 năm trước	1,50	-1,24	1,43	2,48
CPI bình quân 5 tháng đầu năm so với cùng kỳ năm trước	2,74	4,39	1,29	2,25

CPI 05/2022 so với CPI 04/2022

Hình 5. Tốc độ tăng giảm CPI tháng 05/2022 so với tháng trước.

Xăng dầu tăng cao không chỉ xét về mặt chi phí mà còn tăng nguy cơ lạm phát, theo số liệu từ Tổng cục thống kê cho thấy, lạm phát cơ bản tháng 5 so với tháng 5 năm trước qua mỗi năm đều tăng chứ không thuyên giảm.

Bảng 2: Lạm phát cơ bản tháng 5/2019-2022

(Đơn vị tính: %)

	2019	2020	2021	2022
Lạm phát cơ bản tháng 5 so với tháng 4	0,13	-0,03	0,15	0,29
Lạm phát cơ bản tháng 5 so với tháng 5 năm trước	1,90	2,54	1,13	1,61
Lạm phát cơ bản 5 tháng đầu so với cùng kỳ năm trước	1,85	2,88	0,82	1,10

Xăng dầu tăng gây trở ngại lớn cho nhà máy lọc dầu Nghi Sơn, làm cho doanh nghiệp thua lỗ nhiều năm liên tục. Ảnh hưởng đến kinh tế nói chung và người dân nói riêng, những người làm các công việc liên quan đến vận tải do giá xăng dầu tiếp tục leo thang nhưng lại ít có hành khách, các chủ doanh nghiệp không có khả năng chi trả buộc họ phải đổi nghề để đủ điều kiện đáp ứng cuộc sống.

2.3. Nguyên nhân của biến động giá xăng dầu

Thông tư số 104/2021/TT-BTC ngày 18 tháng 11 năm 2021 của Bộ trưởng Bộ Tài chính ban hành “hướng dẫn phương pháp xác định yếu tố cấu thành trong công thức giá cơ sở xăng dầu”: “Giá Etanol nhiên liệu; Tỷ lệ thể tích xăng không chì, tỷ lệ thể tích Etanol nhiên liệu; Tỷ giá ngoại tệ quy đổi giá xăng dầu thế giới; Chi phí về thuế nhập khẩu xăng dầu; Chi phí về thuế tiêu thụ đặc biệt; Chi phí đưa xăng dầu từ nước ngoài về cảng Việt Nam, Chi phí đưa xăng dầu từ nhà máy lọc dầu trong nước về đến cảng, Premium trong nước; Chi phí kinh doanh xăng dầu định mức; Lợi nhuận định mức; Tỷ trọng (%) sản lượng xăng dầu từ nguồn trong nước và nhập khẩu để tính giá cơ sở các mặt

hàng xăng dầu.” Từ đó có thể thấy, giá nhiên liệu ở Việt Nam tăng hay giảm phụ thuộc vào giá nhiên liệu thế giới, hơn nữa quá trình nhập khẩu nhiên liệu thế giới vẫn phải cần xăng dầu để vận chuyển.

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tăng giá xăng dầu như ở cuối năm vừa qua là do OPEC+ giữ nguyên sản lượng đồng thời người dân phương Tây tích trữ để vượt qua mùa đông, hay đối với năm nay thì xung đột giữa Nga - Ukraine, địa chính trị tại các nước sản xuất dầu lớn ở Trung Đông... Và cho dù bất kỳ nguyên nhân gì thì việc giá xăng dầu tăng vẫn là thách thức lớn đối với sự phát triển của nền kinh tế.

Nhà máy lọc dầu Nghi Sơn chiếm 35% thị phần xăng dầu trong nước, trước khi giá xăng tăng, nhà máy cũng gặp nhiều khó khăn do việc phải thuê chuyên gia nước ngoài với chi phí cao, chi phí bảo dưỡng máy móc thiết bị rất lớn. Vì vậy, với tình hình hiện tại, nguồn cung này đang được Nhà nước tích cực quan tâm để đảm bảo có thể hạ giá xăng dầu.

Khi kinh tế đang ổn định trở lại, ngành du lịch cố gắng thu hút khách hàng với nhiều ưu đãi, lượng cầu tăng lên đáng kể, nhu cầu di chuyển cao.

Một nguyên nhân nữa là các mặt hàng nước ngoài luôn được ưa chuộng hơn hẳn nên việc nhập khẩu hàng hóa sau dịch cũng tăng lên đáng kể.

2.4. Giải pháp khắc phục hạn chế

Đứng trước tình hình giá cả nhiên liệu tăng cao, Chính phủ luôn theo dõi tình hình để điều tiết giá cả và hỗ trợ người dân hết khả năng theo từng thời điểm:

- Ngày 03 tháng 09 năm 2014, theo Điểm c Khoản 1 Điều 38 Nghị định số 83/2014/NĐ-CP của Chính phủ ban hành “về kinh doanh xăng dầu” quy định: “Thời gian giữa hai (02) lần điều chỉnh giá liên tiếp tối thiểu là mười lăm (15) ngày đối với trường hợp tăng giá, tối đa là mười lăm (15) ngày đối với trường hợp giảm giá.” [3]

- Ngày 18 tháng 11 năm 2021, Thông tư số 103/2021/TT-BTC của Bộ trưởng Bộ Tài chính ban hành “hướng dẫn phương thức trích lập, chi sử dụng, quản lý Quỹ bình ổn giá xăng dầu”. [5]

- Ngày 01 tháng 11 năm 2021, theo Khoản 3 Điều 38 Nghị định số 95/2021/NĐ-CP của Chính phủ ban hành về “sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 83/2014/NĐ-CP ngày 03 tháng 9 năm 2014 về kinh doanh xăng dầu” quy định mới: “Thời gian điều hành giá xăng dầu vào các ngày mùng 1, ngày 11 và ngày 21 hàng tháng. Đối với các kỳ điều hành trùng vào ngày nghỉ, ngày nghỉ lễ theo quy định của nhà nước, thời gian điều hành được lùi sang ngày làm việc tiếp theo sau ngày nghỉ, ngày nghỉ lễ. Đối với kỳ điều hành trùng vào dịp Tết Nguyên đán, thời gian điều hành được lùi sang kỳ điều hành tiếp

theo. Trường hợp giá các mặt hàng xăng dầu có biến động bất thường, ảnh hưởng lớn đến phát triển kinh tế - xã hội và đời sống nhân dân, Bộ Công Thương có trách nhiệm báo cáo Thủ tướng Chính phủ xem xét, quyết định thời gian điều hành giá xăng dầu cho phù hợp.” Nghị định này có hiệu lực từ ngày 02 tháng 01 năm 2022.

- Ngày 23 tháng 03 năm 2022, theo Khoản 1 Điều 2 Nghị quyết số 18/2022/UBTVQH15 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội “về mức thuế bảo vệ môi trường đối với xăng, dầu, mỡ nhờn” từ ngày 01 tháng 4 năm 2022 đến hết ngày 31 tháng 12 năm 2022 mức thuế được giảm được quy định như sau: [1]

TT	Hàng hóa	Đơn vị tính	Mức thuế (đồng/đơn vị hàng hóa)
1	Xăng, trừ etanol	Lít	2.000
2	Dầu diesel	Lít	1.000
3	Dầu hỏa	Lít	300
4	Dầu mazut	Lít	1.000
5	Dầu nhờn	Lít	1.000
6	Mỡ nhờn	Lít	1.000

Có thể thấy, Nhà nước đã cực kỳ tích cực hỗ trợ người dân trong tình hình khó khăn hiện nay, từ việc giảm thuế giá trị gia tăng đến việc giảm thuế bảo vệ môi trường.

Trong tình hình xuất nhập khẩu với giá xăng dầu tăng cao, người tiêu dùng cũng nên tiếp tục nâng cao tinh thần thực hiện Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 19 tháng 05 năm 2021 của Ban Bí thư “về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với Cuộc vận động

“Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam” trong tình hình mới”. [6]

Đứng trước những trở ngại này, tác giả nhận thấy bên cạnh những mối lo cũng là lúc chúng ta nhìn nhận lại xung quanh, phải chăng xăng dầu đã trở nên quá cần thiết hay chúng ta có thể tiết chế sử dụng lại để bảo vệ môi trường. Việc di chuyển trong cuộc sống thường ngày để đi làm đi học hoàn toàn có thể dùng phương tiện chạy bằng điện thay thế cho phương tiện chạy bằng xăng dầu. Việc này sẽ giúp hạn chế tối đa lượng khí thải ra môi trường, gây

ô nhiễm nặng nề nhất là ở các khu vực đô thị. Bên cạnh đó, phát huy tinh thần sáng tạo ra những thiết bị gắn động cơ giúp giảm tiêu hao xăng dầu, tiết kiệm nhiên liệu, đặc biệt trong nghiên cứu khoa học.

3. Kết luận

Giá cả nhiên liệu xăng dầu tăng cao đã đặt ra nhiều vấn đề cho sự phát triển của nền kinh tế toàn cầu, lạm phát đang đe dọa trầm trọng. Hy vọng bên cạnh những khó khăn cũng là lúc chúng ta tìm ra giải pháp thay thế hoặc tiết kiệm xăng dầu giảm thiểu ô nhiễm môi trường trong tương lai.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nghị quyết số 18/2022/UBTVQH15 ngày 23 tháng 03 năm 2022 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội về mức thuế bảo vệ môi trường đối với xăng, dầu, mỡ nhờn.
- [2]. Nghị định số 95/2021/NĐ-CP ngày 01 tháng 11 năm 2021 của Chính phủ ban hành về sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 83/2014/NĐ-CP ngày 03 tháng 9 năm 2014 về kinh doanh xăng dầu.
- [3]. Nghị định số 83/2014/NĐ-CP ngày 03 tháng 09 năm 2014 của Chính phủ ban hành về kinh doanh xăng dầu.
- [4]. Thông tư số 104/2021/TT-BTC ngày 18 tháng 11 năm 2021 của Bộ trưởng Bộ Tài chính ban hành hướng dẫn phương pháp xác định yếu tố cấu thành trong công thức giá cơ sở xăng dầu.
- [5]. Thông tư số 103/2021/TT-BTC ngày 18 tháng 11 năm 2021 của Bộ trưởng Bộ Tài chính ban hành hướng dẫn phương thức trích lập, chi sử dụng, quản lý Quỹ bình ổn giá xăng dầu.
- [6]. Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 19 tháng 05 năm 2021 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với Cuộc vận động “Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam” trong tình hình mới.
- [7]. <https://www.gso.gov.vn> <<https://www.gso.gov.vn/du-lieu-va-so-lieu-thong-ke/2022/05/chi-so-gia-tieu-dung-chi-so-gia-vang-va-chi-so-gia-do-la-my-thang-5-nam-2022>>
- [8]. <https://www.pvoil.com.vn> <<https://www.pvoil.com.vn/truyen-thong/tin-gia-xang-dau>>